

Kommittémotion

Motion till riksdagen: 2014/15:848

av Jens Holm m.fl. (V)

Naturen – grunden för vår välfärd

---

1 Innehållsförteckning

1	Innehållsförteckning.....	1
2	Förslag till riksdagsbeslut	2
3	Bakgrund.....	4
4	Ratificera Nagoyaplanen.....	4
5	Öka arealen skyddad skog och anta ett nytt mål.....	5
6	Förbättra kvaliteten på de frivilliga avsättningarna	6
7	Stärk lagstiftningen för ökad miljöhänsyn och rekreation i skogen.....	6
8	Stärk alternativa skogsskötselmetoder	8
9	All statlig skog ska drivas hållbart.....	8
10	Fasa ut användningen av bekämpningsmedel.....	9
11	Genetiskt modifierade organismer (GMO).....	9
12	Nationell målsättning för bevarande av åkermark	10
13	Återinför stoppregeln i miljöbalken.....	10
14	Avskaffa miljöskadliga subventioner.....	10
15	Minska övergödningen.....	11
16	Förbud mot bottentrålning	12
17	Förbud mot ålfiske	12
18	Reglera fisket i Natura 2000-områden	12
19	EU:s fiskeavtal med tredjeland	13
20	Ökat skydd av marina områden	13

2 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag på ratificering av protokollet från Nagoya.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag om nytt etappmål för arealen skyddad skog i miljö kvalitetsmålet Levande skogar som är i enlighet med Nagoyaöverenskommelsen.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att frivilliga avsättningar ska vara långsiktiga och dokumenteras och kvalitetssäkras för att ingå i det nationella miljö kvalitetsmålet Levande skogar.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att effektiva sanktionsmöjligheter ska införas för brott mot hänsynsreglerna i skogsvårdslagen.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att stubbrytning, främmande trädslag, produktionshöjande gödning, dikning och kemiska bekämpningsmedel i skogsbruket tydligare bör regleras i miljöbalken.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att berörd lagstiftning bör ändras så att skogar med höga värden för rekreation och friluftsliv undantas från åtgärder och exploatering som inte främjar dessa värden eller biologiska värden.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att lagstiftningen bör ändras så att alla nyckelbiotoper enligt Skogsstyrelsens definition och metodik undantas från åtgärder som inte främjar biologisk mångfald.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma med direktiv för en översyn av miljöbalken i syfte att stärka medborgares och organisationers möjlighet till information och inflytande vid slutavverkningar.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör få i uppdrag att skyndsamt ta fram förslag på lagstiftning samt ägardirektiv för statligt ägd skogsmark så att avverkning av skogar med höga naturvärden stoppas.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att en rekreativ inriktad skogsskötsel ska bedrivas i de tätortsnära områden som inte helt undantas från skogsbruk.

11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att en nationell målsättning för arealen kalhyggesfritt skogsbruk bör ingå i miljö kvalitetsmålet Levande skogar.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att all statligt ägd skog bör samlas i ett bolag med hållbart brukande som främsta mål.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige bör anta en handlingsplan för att fasa ut användning av kemiska bekämpningsmedel.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige bör verka för att EU:s medlemsländer ges större möjlighet att säga nej till odling av GMO-grödor på sitt territorium.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med ett förslag till en nationell målsättning för att bevara bördig åkermark.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att stoppregeln som tidigare ingick i miljöbalken genom 9 kap. 6 a § ska återinföras i miljöbalken.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör ges i uppdrag att utarbeta en handlingsplan för utfasning av miljöskadliga subventioner.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige inom Helcom bör verka för nationellt bindande reduktionsmål för kväve och fosfor.
19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen skyndsamt bör återkomma med förslag på åtgärder för uppfyllande av nationella åtaganden i Baltic Sea Action Plan.
20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag till ytterligare åtgärder som stimulerar gemensamma avloppslösningar.
21. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att bottentrålning bör förbjudas i alla svenska havsområden.
22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige inom EU och globalt bör verka för ett förbud mot bottentrålning.
23. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige bör införa totalförbud mot ålfiske.

24. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör ta initiativ till förhandlingar med andra EU-länder för framtagande av regleringar som förhindrar att de biologiska värdena försämras i Natura 2000-områden genom ohållbart fiske.
25. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige bör verka för att EU:s fiskeavtal med tredjeland omvandlas till utvecklingsprojekt inom hållbart fiske.
26. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag på en långsiktig strategi och målsättning att öka skyddet av betydelsefulla havsmiljöer till 20 procent.

3 Bakgrund

Människan är beroende av tjänster från naturen. Dessa s.k. ekosystemtjänster skapas och möjliggörs av den biologiska mångfalden. Artrikedom förstärker våra och kommande generationers livsmöjligheter och är grunden för fortsatt välfärd. Sverige har 16 nationella miljökvalitetsmål som utgör grunden för vår nationella miljöpolitik. För att flera av dessa mål ska uppnås krävs att pågående förlust av växt- och djurarter stoppas. Läget är dock minst sagt alarmerande. Enligt Naturvårdsverket beräknas i nuläget endast 2 av 16 miljömål att uppnås till 2020 med nuvarande styrmedel. Enligt undersökning av Världsnaturfonden (WWF) år 2013 ligger Sverige på plats 19 bland de 27 EU-länderna när det gäller hur stor landareal vi procentuellt har skyddat. När det gäller statens avsatta miljöbudget som andel av BNP hamnar vi på 18:e plats. Vänsterpartiet är därför mycket nöjt med den budgetuppgörelse som vi gjort med regeringen avseende kraftigt höjda anslag för skydd av natur och hotade arter.

Sverige har i Nagoyaöverenskommelsen år 2010 även åtagit sig att genomföra en räddningsplan för att bromsa utarmningen av biologisk mångfald och att till år 2020 se till att jord-, vatten- och skogsbruk bedrivs hållbart. Vänsterpartiet lägger i denna motion fram ett antal konkreta förslag för ekologiskt hållbara näringar i linje med FN:s Nagoyaöverenskommelse och våra nationella miljömål.

4 Ratificera Nagoyaplanen

På FN:s toppmöte om miljö och hållbar utveckling i Rio de Janeiro i Brasilien år 1992 enades världens länder om FN-konventionen om biologisk mångfald, dvs. Convention on Biological Diversity (CBD). Konventionens övergripande mål handlar om att verka för en global samordning för bevarande av biologisk mångfald, hållbart nyttjande av naturresurser samt skapa en jämlik och rättvis fördelning av tillgången till och nyttan med genetiska resurser.

Vid partsmötet i Nagoya år 2010 (COP 10) antogs den s.k. Nagoyaplanen där världens länder ställer sig bakom ambitiösa mål för att rädda den biologiska mångfalden till år 2020. Kopplat till detta finns också ett omfattande åtgärds paket. I Nagoya kom man också överens om det s.k. ABS-protokollet, som sätter internationella regler för hur genetiska resurser ska få samlas in och hur vinster från nyttjandet ska fördelas. Även för ett land som Sverige är slutsatserna långtgående, exempelvis avseende skydd av mark och havsområden.

Nu har det gått nästan fyra år sedan toppmötet i Nagoya. Planen gäller fram till år 2020, det börjar med andra ord att bli bråttom. Än så länge har Sverige inte ratificerat slutsatserna från Nagoya. En mängd andra länder har däremot gjort det, bl.a. Norge. Ibland framförs att Sverige inte kan ratificera protokollet från Nagoya eller andra konventioner innan EU gjort detsamma, men vi kan inte se att det finns någon legal grund för ett sådant påstående. Ett enskilt EU-land ska inte behöva vänta på EU. Regeringen bör återkomma med förslag på ratificering av protokollet från Nagoya. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

5 Öka arealen skyddad skog och anta ett nytt mål

När Miljömålsberedningen i juni 2013 överlämnade sitt delbetänkande om skogen och en långsiktigt hållbar markanvändning åsidosattes återigen naturvårdshänsyn och vetenskapliga fakta till förmån för ekonomiska intressen. Förslaget är i sin helhet otillräckligt för att miljö kvalitetsmålet Levande skogar ska uppnås, och att formellt skydda ytterligare 150 000 hektar skogsmark räcker inte för att värna de biologiska värdena i skogen. Delbetänkandet innehåller inte heller förslag som möjliggör att Sverige uppfyller EU:s naturvårdsdirektiv.

Miljömålsrådet gjorde på grundval av ett omfattande vetenskapligt underlag uppskattningen att mellan 9 och 16 procent av all produktiv mark behöver skydd. Dessutom har Sverige genom avtalet i Nagoya åtagit sig att skydda 17 procent av vår land- och vattenareal till år 2020.

De skyddade områdena ska vara ekologiskt representativa miljöer, dvs. områden med höga värden av biologisk mångfald. Regeringen bör därför återkomma till riksdagen med förslag om nytt etappmål för arealen skyddad skog i miljö kvalitetsmålet Levande skogar, som är i enlighet med Nagoyaöverenskommelsen. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

6 Förbättra kvaliteten på de frivilliga avsättningarna

I riksdagens antagna miljö kvalitetsmål Levande skogar ingick ett delmål till år 2010 där 400 000 hektar skulle ges formellt skydd (naturreservat, naturvårdsavtal och

biotopskydd) och ytterligare 500 000 hektar skulle avsättas frivilligt av markägarna själva. De frivilliga avsättningarna har dock i många fall visat sig vara av begränsat värde för biologisk mångfald. I dag finns varken statlig kontroll av kvalitet eller långsiktighet, och dokumentation saknas över många av de områden som anses skyddade. Dessutom kan arealen frivilligt avsatta skogar flyttas omkring i landskapet. Sammantaget är detta mycket problematiskt då frivilliga avsättningar ingår i ett nationellt långsiktigt mål för samhällets gemensamma bästa. Frivilliga avsättningar ska vara långsiktiga, dokumenteras och kvalitetssäkras ur naturvärdessynpunkt för att ingå i det nationella miljö kvalitetsmålet Levande skogar. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

7 Stärk lagstiftningen för ökad miljöhänsyn och rekreation i skogen

I skogsvårdslagens portalparagraf framgår att produktions- och miljömål ska vara jämställda. I det skogsbruk som i dag bedrivs under devisen ”frihet under ansvar” i Sverige är produktionen dock oftast överordnad miljöhänsynen. Skogsvårdslagen är skriven med trakthyggesbruk som norm och med syfte att garantera virkesförsörjningen. När det gäller naturvård saknas i mycket stor utsträckning sanktionsmöjligheter.

En undersökning gjord av Skogsstyrelsen visar att antalet underkända avverkningar har ökat från 23 procent under perioden 1998–2001 till 37 procent år 2011. Generell hänsyn tas inte i tillräcklig omfattning, och skogar med höga naturvärden som i stället borde ha skyddats avverkas. Påföljder för dessa överträdelser av skogsvårdslagen uteblir. Vänsterpartiet menar att det ska löna sig att göra rätt och att man inte ska gynnas och slippa ekonomiska påföljder om man missköter sig. Då uppnår vi både högre miljöhänsyn och rättvisare konkurrensvillkor. För att stärka miljöhänsynen ska effektiva sanktionsmöjligheter införas för brott mot hänsynsreglerna i skogsvårdslagen. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Under den borgerliga regeringen fick skogsvårdslagen ökat fokus på produktionshöjande åtgärder som intensivodlingar, ökad gödsling, mer främmande trädslag, dikning och ökad stubbrytning. Dessa skogsbruksåtgärder är negativa för miljön då de bl.a. reducerar den biologiska mångfalden, ökar utsläppen av växthusgaser och spår på övergödningen.

Stubbrytning, främmande trädslag, produktionshöjande gödsling, dikning och kemiska bekämpningsmedel i skogsbruket bör tydligare regleras i miljöbalken. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Skogsvårdslagen har även stora brister i hänsynen till sociala värden. Berörd lagstiftning bör ändras så att skogar med höga värden för rekreation och friluftsliv

undantas från åtgärder och exploatering som inte främjar dessa värden eller biologiska värden. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

I dag begränsas naturhänsynen starkt av att myndigheterna enligt lagen inte får meddela föreskrifter som är så påverkande att ”pågående markanvändning avsevärt försvåras”. Lagstiftningen bör ändras så att alla nyckelbiotoper enligt Skogsstyrelsens definition och metodik undantas från åtgärder som inte främjar biologisk mångfald. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Det föreligger stora brister i nuvarande miljöhänsyn i skogsbruket och otydligheter i vad lagen stadgar. Ett intensivt skogsbruk med kalhyggesbruk innebär en stor påverkan på miljövärden och sociala värden och fordrar tydligare regleringar för att stärka naturvård och demokratiskt inflytande. I Maciej Zarembas uppmärksammade artikelserie i DN om skogen (våren 2012) framgår att av 67 000 anmälda avverkningar till Skogsstyrelsen år 2010 villkorades endast 8 av dessa med krav på hänsyn till människa eller landskap.

Medborgares och organisationers möjlighet till information och inflytande vid avverkningar måste stärkas. Samrådsparagrafen i miljöbalken är generellt utformad och gäller samtliga skogsbruksåtgärder som väsentligt ändrar naturmiljön. I praktiken sker dock inget samråd vid de flesta slutavverkningar och i de fall det sker är normalfallet att skogsvårdslagens regler tillämpas. Lagstiftningen bör ändras så att samråd är obligatoriskt vid slutavverkningar. För att stärka de sociala och biologiska värdena i skogen behövs en ny lagstiftning som i första hand samlas under miljöbalken. Regeringen bör återkomma med direktiv till en översyn av miljöbalken som verkar i en sådan riktning. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Innan en generellt starkare lagstiftning kan verkställas för miljöhänsynen i skogsbruket krävs omedelbart åtgärder för att stoppa avverkningar av skogar med höga naturvärden. I dag sker avverkning av naturskogar trots att det råder stor brist på dessa naturmiljöer för en mängd hotade växt- och djurarter. Regeringen bör få i uppdrag att skyndsamt ta fram förslag på lagstiftning samt ägardirektiv för statligt ägd skogsmark så att avverkning av skogar med höga naturvärden stoppas. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

8 Stärk alternativa skogsskötselmetoder

Det finns ett behov av skogsbruksmetoder som alternativ till trakthyggesbruk. Även om trakthyggesbruket sannolikt kommer att vara dominerande under överskådlig tid krävs det att det naturanpassas och att alternativa skötselmetoder används i lämpliga områden. Hyggesfritt skogsbruk, som t.ex. kontinuitetsskogsbruk, kan vara ett alternativ, exempelvis i de tätortsnära områden som inte helt undantas från skogsbruk.

Trakthyggesbruk ska inte vara tillåtet i skogar med höga sociala värden. Skog inom 300 meter från skolor, förskolor och äldreboenden bör undantas från åtgärder som inte främjar rekreationsvärden. I övriga tätortsnära skogar och andra skogar av betydelse för lokalbefolkningen eller det rörliga friluftslivet ska en rekreationsinriktad skogsskötsel bedrivas. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Turismen är i dag en större näring än flera av våra största industriföretag. År 2012 växte turismen i Sverige med nästan 5 procent jämfört med tidigare år och omsatte 275,5 miljarder kronor (Tillväxtverket 2012: Fakta om svensk turism 2012). Inte minst i glesbygden är skogen helt avgörande för att naturturismen ska kunna fortsätta växa. Hyggesfritt skogsbruk kan som rätt använd skötselmetod stärka skogens värden i form av turism, men i hög grad även biologisk mångfald, kultur och rekreation.

Skogsindustrierna brukar framhålla den svenska skogsbruksmodellen som ett föredöme när det gäller att behålla skogens funktion som kolsänka och därmed motverka den globala uppvärmningen. Det finns dock inget vetenskapligt belägg för att den svenska modellen med trakthyggesbruk (kalhyggen) är klimatsmart. Om man skapar ett kalhygge så omvandlar man en areal skog från sänka till källa. Ett kalhygge släpper ut enorma mängder koldioxid under de första 10–15 åren efter kalavverkningen. Att öka inslaget av kontinuitetsskogsbruk, där man i stället avverkar särskilt utvalda träd eller mindre grupper av träd, kan därför även ge stora vinster för klimatet.

En nationell målsättning för areal kalhyggesfritt skogsbruk bör ingå i miljö kvalitetsmålet Levande skogar. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

9 All statlig skog ska drivas hållbart

Vänsterpartiet anser att staten ska bedriva aktivt förvaltarskap över sina skogsområden. Det statliga ägandet av skogsområden bör samlas i ett bolag. Det nya skogsbolaget bör ha ett hållbart brukande av skogens resurser, inte avkastning, som främsta mål. Dagens vinstkrav gör det svårt för ett statligt bolag eller en statlig förvaltare att avstå produktiva skogar till andra intressen. Bolaget bör åläggas att avsätta större arealer till skyddade naturområden. Staten bör även fortsättningsvis stå för ersättningsmark vid skydd av värdefull natur, även ovan odlingsgränsen och i samråd med rennäringen. All statligt ägd skog bör samlas i ett bolag med hållbart brukande som främsta mål. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

10 Fasa ut användningen av bekämpningsmedel

Kemisk bekämpning är fortfarande den vanligaste bekämpningsmetoden mot oönskade växter och djur inom jordbruket. Kemikalier från bekämpningen ger negativa effekter

för den biologiska mångfalden och kan på både kort och lång sikt påverka människors hälsa. Mellan åren 2007 och 2010 testade Länsstyrelsen i Skåne län grundvattnet. En tredjedel av proverna innehöll bekämpningsmedel och en fjärdedel av dessa hade halter som överskred riktvärdet. Nedbrytnings- och omsättningstiden i grundvatten är mycket lång, vilket innebär att ämnen som har läckt till grundvattnet ofta stannar kvar en mycket lång tid. År 2012 ökade försäljningen av bekämpningsmedel till jordbruket (Kemikalieinspektionen 2013). Sverige bör anta en handlingsplan för att fasa ut användning av kemiska bekämpningsmedel. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

11 Genetiskt modifierade organismer (GMO)

Kunskapen om hur genförändrade organismer påverkar ekosystemen och människors hälsa på lång sikt är mycket begränsade. Det kan inte uteslutas att GMO-teknik kan användas för nya sorters grödor som genom god avkastning minskar belastningen på miljön. Så är dock inte förhållandena i dag. GMO-grödor kan t.ex. ha tålighet mot vissa bekämpningsmedel eller skadeinsekter. En odlare med GMO-gröda kan tvingas att använda ett specifikt bekämpningsmedel från samma företag som sålt GMO:n. En sådan begränsning av användning till specifikt bekämpningsmedel ökar risken att ogräs och skadeinsekter blir resistenta och därmed även i förlängningen att användningen av bekämpningsmedel ökar.

GMO är skapade för att odlas i s.k. monokulturer – ett konstruerat ekosystem som oftast består av en enda gröda. Om genmodifierade grödor sprider sig och tar över andra växter kan det leda till minskad artrikedom.

EU öppnar i dag för storskaliga odlingar av genförändrade grödor i Europa. Då stor osäkerhet finns kring vilka miljöeffekterna blir vid odling av GMO-grödor måste det enligt försiktighetsprincipen vara enkelt att inom ett område införa totalstopp för odling av GMO. Sverige bör verka för att EU:s medlemsländer ges större möjlighet att säga nej till odling av GMO-grödor på sitt territorium. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

12 Nationell målsättning för bevarande av åkermark

Åkermarksarealen fortsätter att minska i Sverige och samtidigt ökar exploateringen av jordbruksmark. Samtidigt behöver Sverige stärka sin självförsörjningsgrad av livsmedel. Naturvårdsverket bedömer att det inte är möjligt att nå miljökvalitetsmålet Ett rikt odlingslandskap med i dag beslutade eller planerade styrmedel, och förutsättningarna för att långsiktigt bevara jordbruksmarkens produktionsförmåga bedöms som otillräckliga. Tillståndet för många av odlingslandskapets arter och

naturtyper är dessutom dåligt eller ogynnsamt. Näst efter skogen finns flest rödlistade arter i odlingslandskapet.

Vänsterpartiet anser att den höga exploateringsgraden av bördig åkermark, inte minst i södra Sverige, är mycket bekymmersam och inte förenlig med en långsiktig hållbar livsmedelsförsörjning. Nya nationella styrmedel krävs för att minska exploateringsstrycket på jordbruksmark i kommunerna.

För att minska exploatering av åkermark bör regeringen återkomma med ett förslag till nationell målsättning för bevarande av bördig åkermark. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

13 Återinför stoppregeln i miljöbalken

En stor miljötragedi riskeras efter ett beslut i september 2012 angående Ojnareskogen i Bunge på Gotland då Nordkalk i unik naturmiljö fick tillstånd för kalkbrytning.

Tillståndet för brytning blev bl.a. möjligt genom att riksdagen år 2009, där endast Vänsterpartiet motionerade mot förslaget, tog bort stoppregeln i miljöbalken. Förslaget om borttagande av stoppregeln togs fram i den föregående regeringens proposition ”Enklare och bättre täktbestämmelser” (prop. 2008/09:144). Stoppregeln (9 kap. 6 a § miljöbalken) var ett skydd för biologisk mångfald och innebar att tillstånd för en täkt inte kunde tillåtas om den riskerade att hota rödlistade växt- eller djurarter. För att fler unika naturområden inte ska bli möjliga för exploatering och för att Sverige ska leva upp till sina åtaganden för biologisk mångfald krävs att regeln återinförs i miljöbalken.

Den s.k. stoppregeln som tidigare ingick i miljöbalken 9 kap. 6 a §, ”Tillstånd får inte lämnas till en täkt som kan befaras försämra livsbetingelserna för någon djur- eller växtart som är hotad, sällsynt eller i övrigt hänsynskrävande”, bör åter införas i miljöbalken. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

14 Avskaffa miljöskadliga subventioner

Naturvårdsverket har i rapporten Potentiellt miljöskadliga subventioner (Rapport 6455) kartlagt subventioner med negativa miljöeffekter. I Sverige är det framför allt transport-, energi- och jordbrukssektorn som har betydande potentiellt miljöskadliga subventioner. Även fiskesektorn får betydande stöd. Studien konstaterar att de miljöskadliga effekterna av subventioner många gånger är bristfälligt analyserade. Om miljöskadliga ekonomiska styrmedel ska avskaffas bör det enligt Naturvårdsverket ske först efter att en samlad styrmedelsanalys gjorts.

Regeringen bör ges i uppdrag att utarbeta en handlingsplan för utfasning av miljöskadliga subventioner. Handlingsplanen bör omfatta en konsekvensutredning samt

en samlad styrmedelsanalys. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

15 Minska övergödningen

I Sverige är utsläppen av kväve och fosfor fortfarande långt över de nivåer som vi inom Östersjösamarbetet åtagit oss.

I oktober 2013 samlades de nio Östersjöländerna i Köpenhamn. Östersjöländerna ingår i Helsingforskonventionen (Helcom), som är Östersjöländernas samarbetsorgan för att förbättra miljön i Östersjön. Tillsammans har man antagit handlingsplanen Baltic Sea Action Plan (BSAP) med syfte att återställa en god ekologisk status för Östersjön senast år 2021. Syftet med mötet i Köpenhamn var att utvärdera hur arbetet med BSAP går och om det finns behov för nya åtgärder för att handlingsplanen ska kunna uppfyllas.

Naturvårdsverket presenterade år 2009 ett förslag på nationell plan för hur Sverige ska kunna implementera de svenska åtagandena inom Baltic Sea Action Plan. Arbetet har sedan 2011 övertagits av Havs- och vattenmyndigheten. WWF presenterade år 2013 en granskning av Helcomländernas arbete med BSAP. Den konstaterar att alla länder ligger efter i arbetet med att uppfylla målen, inklusive Sverige. Danmark och Tyskland framhålls som länder som kommit längre än Sverige vad gäller genomförandet av åtagandena i Baltic Sea Action Plan. Nya snabba åtgärder är nödvändiga för att vi ska kunna uppfylla våra mål.

Sverige bör inom Helcom verka för nationellt bindande reduktionsmål för kväve och fosfor. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Regeringen ska skyndsamt återkomma med förslag på åtgärder för uppfyllande av nationella åtaganden i Baltic Sea Action Plan. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Nära hälften av de 700 000 fastigheter i Sverige som har enskilda avlopp bedöms ha anläggningar som inte är godkända. Ungefär 130 000 av dem är direkt olagliga. Havs- och vattenmyndigheten har på regeringens uppdrag utrett metoder för att åtgärda dåliga små avlopp och slutrapporterade uppdraget i september 2013. Vänsterpartiet anser att många förslag från myndigheten är relevanta, som t.ex. tydligare regler. Vi bedömer dock att behovet är stort av åtgärder som stimulerar gemensamma reningsanläggningar för enskilda avlopp som är gynnsamma för både miljö och fastighetsägare, utöver de insatser som är möjliga inom ramen för särskilda bidrag inom LOVA (Lokala vattenvårdsprojekt). Regeringen bör därför återkomma med förslag till ytterligare åtgärder som stimulerar gemensamma avloppslösningar. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

16 Förbud mot bottentrålning

Bottentrålningen är ett stort hot mot känsliga och ofta relativt okända havsmiljöer och ekosystem. De flesta arter som lever i djuphaven har en långsam tillväxt- och reproduktionstakt, vilket gör att det tar mycket lång tid innan mängden fisk som tas upp kan ersättas. Extremt tunga redskap som river upp skadliga stoftmoln och ödelägger livet på bottarna används. På Östersjöns bottnar finns i dag dumpade stridsmedel och på många områden finns gifter och kemikalier lagrade i bottensedimenten som kan frigöras vid bottentrålning. Bottentrålning medverkar även till att fosfor frigörs ur sedimenten och bidrar till Östersjöns övergödning. Bottentrålning bör förbjudas i alla svenska havsområden. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Sverige bör inom EU och globalt verka för ett förbud mot bottentrålning. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

17 Förbud mot ålfiske

Ålen är klassad som akut hotad. Det är därför av allra största vikt att ålfisket regleras på ett kraftfullt sätt. Med tanke på den ytterst begränsade kunskap vi har om ålens livscykel är det mycket riskabelt att fortsätta utfiskningen av ålen. Vänsterpartiet anser att ett totalstopp är den enda möjliga lösningen för att försöka rädda bestånden. Under många år har även Internationella Havsforskningsrådet (ICES) varnat för att ålen håller på att utrotas. Sverige bör införa ett totalförbud för ålfiske. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

18 Reglera fisket i Natura 2000-områden

I enlighet med EU:s art- och habitatdirektiv ska Sverige säkerställa en gynnsam bevarandestatus för de arter och livsmiljöer som omfattas av direktivet. Drygt fem procent av Sveriges hav är skyddade genom s.k. Natura 2000-områden. Hur fisket ska regleras i dessa områden är oklart, och i vissa områden sker t.o.m. fiske med bottentrål som skadar bottenmiljön. Fiske i marint skyddade områden bör ske genom tillståndsprovning i miljöbalken. Om gällande lagstiftning i miljöbalken är otydlig beträffande om fisket är tillståndspliktigt eller inte i dessa områden bör regeringen återkomma med lagförslag.

Regeringen bör ta initiativ till förhandlingar med andra EU-länder för framtagande av regleringar som förhindrar att de biologiska värdena försämras i Natura 2000-områden genom ohållbart fiske. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

19 EU:s fiskeavtal med tredjeland

En stor del av EU-flottans fiskefångster kommer från fiske i andra länders vatten, dvs. vatten utanför EU. Europeiska fiskeflottor kan med stöd av s.k. fiskepartnerskapsavtal fiska i andra länders fiskezoner. Avtalen innebär att avtalsländerna överför fiskemöjligheter till EU mot ekonomisk ersättning. Den största delen av avtalen har slutits med utvecklingsländer.

Dessvärre har många av avtalsländerna fiskbestånd som redan är överfiskade och utrymmet för utländska fartyg är således minimalt. Avtalsländerna är många gånger beroende av det småskaliga kustfisket som skapar sysselsättning och livsuppehälle för många av världens fattiga. Denna försörjningsmöjlighet riskerar att slås ut då EU:s fiskeflotta fiskar på redan hårt ansatta bestånd. I t.ex. Västafrika har mycket av det kustnära fisket helt slagits ut, till stor del som följd av EU:s fiske.

Vänsterpartiet anser därför att EU:s fiskeavtal med tredjeland bör omvandlas till utvecklingsprojekt inom hållbart fiske. EU bör hjälpa de länder där avtal i dag finns och stärka deras fiskeförvaltning i stället för att stjäla den. Detta ska ske genom både ekonomiskt stöd, ny teknik och kunskapsöverföring.

Vad som ovan anförs om att Sverige bör verka för att EU:s fiskeavtal med tredjeland omvandlas till utvecklingsprojekt inom hållbart fiske bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

20 Ökat skydd av marina områden

Sverige har i Nagoyaöverenskommelsen 2010 åtagit sig att genomföra en räddningsplan (de s.k. Aichimålen) för att bromsa utarmningen av biologisk mångfald och att till år 2020 se till att jord-, vatten- och skogsbruk bedrivs hållbart. År 2020 ska minst 17 procent av alla land- och sötvattensområden, samt minst 10 procent av kust- och havsområden, vara bevarade genom ekologiskt representativa reservat och andra effektiva områdesbaserade naturskyddsåtgärder. Sverige har även 16 nationella miljökvalitetsmål som utgör grunden för vår nationella miljöpolitik.

Sverige har i dag endast 6–7 procent av sina havsområden i ett marint områdesskydd. I Danmark är motsvarande skydd ca 20 procent och i Tyskland ungefär 40 procent. Forskning visar att behovet av skyddade områden ligger på ungefär 20–30 procent för varje livsmiljö.

Regeringen bör återkomma med förslag på långsiktig strategi och målsättning att öka skyddet av betydelsefulla havsmiljöer till 20 procent. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Jens Holm (V)

Stig Henriksson (V)

Birger Lahti (V)

Håkan Svenneling (V)

Amineh Kakabaveh (V)

Hans Linde (V)

Emma Wallrup (V)